

Anotace

Pracovní list obsahuje cvičení založená na jazykovém materiálu z korpusu. Učitel si cvičení připraví předem, žáci ve výuce s korpusem nepracují. Na základě autentického jazykového materiálu se seznámí s frázemi typu *mít + přičestí trpné*. Cvičení lze samozřejmě upravit pro další frazémy.

Postup práce

Cvičení jsou věnována frazémům obsahujícím přičestí trpné. Je proto vhodné, aby byli žáci již dříve seznámeni s pasivem a s konstrukcí *mít + přičestí trpné*, která vyjadřuje výsledný stav. V prvním úkolu žáci přiřazují k frazémům jejich stručnou významovou definici. Vhodné je, aby pracovali ve dvojicích. Kontrola pak může proběhnout nejprve ve skupinách, poté v plénu.

Druhý úkol žáci plní až po kontrole prvního. Je vhodné vyřešit první příklad dohromady.

Po splnění druhého úkolu mohou žáci vymyslet podobné cvičení. To může být i domácí úkol – žáci mohou příkladové věty najít v korpusu. Zde by ovšem bylo dobré, aby jim učitel pomohl se zadáním (viz část *Postup práce s korpusem*) nebo aby vyhledávali jednoduše přímo pomocí fráze v daném tvaru (např. *má vyhráno*).

1. Spojte synonyma.

1.	mít upito	A.	směřovat někam, např. jet někam
2.	mít namířeno někam	B.	vidět směr své budoucnosti
3.	mít nakročeno někam	C.	zaměřovat se na něco
4.	mít zaostřeno na něco	D.	ještě bojovat
5.	nemít vyhráno	E.	být zabezpečený, zajištěný
6.	mít vystaráno	F.	mít strach
7.	mít zaděláno na problém/úspěch	G.	mít v sobě alkohol
8.	mít nahnáno z někoho/něčeho	H.	být v situaci, která způsobí problém/úspěch

2. Výrazy z levého sloupce tabulky doplňte do vět ve správném tvaru.

1. Muž byl při autonehodě těžce zraněn a nyní leží v kritickém stavu v nemocnici a stále ještě_____.
2. Neukázněného řidiče, který usedl za volant, ačkoliv_____,
zadrželi v úterý po půlnoci policisté v Rožnově pod Radhoštěm.
3. Novináři _____ na politické dění na Slovensku.
4. Recidivista z Hlučína _____ na rekordní již dvaadvacátý pobyt ve
vězení. Policisté zjistili, že tentokrát vykradl rodinný dům v Ostravě.
5. Ten muž se vůbec nebojí, ne_____ z policie _____.
6. V branickém psím útulku se radují. Firma z Poděbrad jim věnovala jeden a půl tuny
granulí. „Přinejmenším do konce roku_____,“ odhaduje ošetřovatel
Zdeněk Blažek.
7. V rychlíku do Chebu jsem potkala bývalou spolužačku a ptala jsem se jí,
kam_____.
8. DiCaprio je pořád tahoun, film s jeho jménem _____ na úspěch.

3. Vyberte si pět frází a vymyslete pro spolužáky podobné cvičení.

Postup práce s korpusem

V rozhraní KonText si vyberte korpus syn2015 a Typ dotazu CQL. Budete hledat všechny věty se slovesem *mít* a pasivním přičestím. Kompletní dotaz vidíte na obrázku. Hledáte sloveso *mít* ve všech tvarech [lemma="mít"], dále může být ve větě několik libovolných slov – např. 0– 4 [] {0,4}, dále pasivní přičestí [tag="Vs.*"] – tag si můžete vytvořit pomocí tlačítka Vytvořit tag (viz druhý obrázek). Nakonec potřebujete zajistit, aby vše bylo v rámci jedné věty (within <s/>).

Hledat v korpuse

Korpus: ★

Typ dotazu: ?

Vložit tag | Vložit 'within' | Klávesnice | Předchozí dotazy

Dotaz:

```
[lemma="mít"] [] {0,4} [tag="Vs.*"] within <s/>
```

V dotazu CQL můžete vložit další řádek stisknutím klávesy Shift+ENTER ▶

Výchozí atribut: (popis morf. značek [↗](#))

Korpus: ★

Typ dotazu: ?

Dotaz:

Vytvořit tag

1) Slovní druh [12]

2) Detailní určení slovního druhu [10]

- B - sloveso, tvar přítomného nebo budoucího času
- m - slovesný tvar přechodníku minulého, příp. (zastarale) přechodník přítomný dokonavý
- q - archaický slovesný tvar minulého aktivního přičestí (zakončení "-ť")
- t - archaický slovesný tvar přítomného a budoucího času (zakončení "-ť")
- c - kondicionál slovesa být ("by", "bych", "bys", "bychom", "byste")
- e - slovesný tvar přechodníku přítomného ("-e", "-íc", "-íce")
- f - infinitiv
- i - způsob rozkazovací
- p - slovesný tvar minulého aktivního přičestí (včetně přidaného "-s")
- s - slovesný tvar pasivního přičestí (vč. přidaného "-s")

3) Jmenný rod [4]

Klikněte na Hledat a zobrazí se vám konkordance:

☐	7a	Mážeš-li udělat radost, musíš	. Ještě jsem dodal , že až oni čtyři budou	mít dohromady odezeno	tolik , co mám já , budeme si rovni a
☐	7a	Inteligentní systémy v tematické kartografii	polích případně datové vrstvě nebo více datových vrstev , které	mají být využity	pro zpracování mapy . Posouzení faktů o konkrétním datovém poli
☐	7a	Východiska k poznání výchovy	hodnotí objekt výzkumu) , a jeho hodnotící stanoviska by	měla bezpodmínečně zůstat jasně odlišena	, protože se už jedná o heterogenní problémy " .
☐	7a	Právo	kdy postupy i cíle byly velmi podobné . Projekt by	měl být realizován	od září 2014 do dubna 2016 . Kostel svatého Ducha
☐	7a	Při loapání cibule	službě v ponorkovém vojsku ! " – řízně , jak	měl navrženo	? Byl vyzván , aby se posadil ? Připadal si
☐	7a	Sto let	, a vzpomněla si , že musí na záchod .	Měla tam namířeno	, už když vedla Agdu za ruku domů . Přestala
☐	7a	Mrtvý v bunkru	do jeho odjezdu . Byly zřizovány seznamy Židů , již	měli být deportováni , vyzroměny	příslušné orgány , okresní a místní policejní služebny , zemské
☐	7a	Svět motorů	které komunikují s elektronickými snímači i řídicími jednotkami vozidel .	Máme naskladněny	TPMS senzory tak , aby byly schopny pokrýt celý vozový
☐	7a	Maršální vývoj školáků a předškoláků	situaci , kdy skupina nechce pachatele udat . 10.2.3.1 Všechni	mají být potrestáni	Stok k IV . příběhu : , Takže , měli
☐	7a	Těhly a teď	transportem do Evropy . Přihlí vystřídát dvojici , která rovněž	měla splněno	a už šťastně odecestovala . Jeden z nich si to
☐	7a	Materiály pro starbu	odklizení sněhu apod.) . Opatření v rámci řízení rizik	mají být uvedena	v provozním řádu konstrukce , konstrukci nevyhovující die [1
☐	7a	Češi u Taborku	Pentcho po Dunaji a východním Středomoří velmi dobře informováni a	měli perfektně zmapována	celou naši anabázi od vplutí z Bratislavy až do vplutí
☐	7a	Dům a bydlení	a vyvedli během dvou let celkem devět mláďat . Budky	máme zavěšeny	na dvorku našeho rodinného domku , kde rádí pozorujeme i
☐	7a	Zrcadlovky	Ruce , schované v rukavicích skafandru pro MSC ,	měl ovinuty	kolem spouště ve tvaru pařátu . Jen zatnout pěsti a
☐	7a	Světové krimipovídky	snazší vyhýbat , a zeptal se ho , pokud již	nemá domluveno	něco jiného , zda by nechtěl ochutnat menu v hotelu
☐	7a	Velké otázky	všechny typy kvarků , jejichž existenci fyzikové předpověděli . Dnes	máme prokázáno	, že kvarky se vyskytují v šestí , "vůních "
☐	7a	Smysl kanců	. Stále mi ale připadá , že by tento pojem	měl být brán	vážně . Použil jsem jej samozřejmě v rozšířeném významu ,
☐	7a	Přímí ržáče	vymezení jednotlivých činností (po vzoru slovenské právní úpravy by	měla být rozlišována	tlumočnická a překladatelská činnost) , odborných podmínek pro jmenování
☐	7a	Prostředím krompáč a lopata	ze Singapuru . Teď to mám taky v Čechách .	Měl jsem pronajato	300 hektarů pastvin , na kterých se pásí dobytek .
☐	7a	Indická princezna	Opak Indky starého typu jako je Harbans Kaur , která	má zákonem pardať zakázáno	společensky se stýkat s jinými muži kromě manžela . Anita
☐	7a	Sport	bolet , můžu jít do závodu , i když nebudu	mít natrénováno	. Je strašně jednoduché závodit , když se daří .
☐	7a	Brno Business	biskupa v roce 1741 k povolení výstavby další kostnice .	Měla být umístěna	po straně kostela pod hřbitovem s podmínkou , že na
☐	7a	Právo	kterí šli do voleb s heslem jejího bankrotu ? Pokud	má být Evropa řízena	pouze odborníky , pak bude třeba zrušit také samotný Evropský
☐	7a	Umělá inteligence 3	k takovým místům svého prostředí , které předem nenavštívil a	nemá je tudíž reprezentovány	jako navrhované body . Tento nedostatek se pokusila odstranit L
☐	7a	Národní dělnice	ministerstva porušilo zákon a upustilo od potrestání zločinců , kteří	měli být správně souzeni	a odsouzeni podle jasného znění dekretu " . Základním charakteristickým
☐	7a	Právo	chce činit korektně , musí být zaměstnancům státu , kteří	měl plat zmrazen	, dopočítat zvýšení , které jim přísluší díky tomu ,
☐	7a	Svět motorů	přj určitě rozběhne do konce roku 2011 a plně kapacit	má být dosaženo	následující rok . Celková produkce motorů by tak postupně měla

Pomocí funkce Frekvence (s atributem slovní tvar) se podívejte na nejčastější spojení:

Filter	word	Freq
1	p / n	má namířeno 77
2	p / n	měla být dokončena 60
3	p / n	měl namířeno 50
4	p / n	máte vyhráno 41
5	p / n	má otevřeno 36
6	p / n	měl být dokončen 33
7	p / n	měli namířeno 32
8	p / n	mít otevřeno 29
9	p / n	máte namířeno 29
10	p / n	má být dosaženo 26
11	p / n	měla být provedena 26
12	p / n	máš namířeno 26
13	p / n	má vyhráno 25
14	p / n	má být dokončena 25
15	p / n	má nakročeno 23
16	p / n	nemá vvráno 21

Uvidíte, že frazémy jsou velmi frekventované. Pomocí pozitivního filtru (p) si zobrazte požadované věty. Na obrázku vidíte příklad pro *má namířeno*.

. Volá cosi přes vodu hlubokým hlasem . Většina lodí	má namířeno	na konec jezera . Je tam ještě jedna loděnice ,
Miny , říkala , že jí Murray oznámil , že	má namířeno	do výroby planktonu . Předpokládala - a Tyne její domněnku
nepozornost , opomenutí banální platby , a s trochou smůly	má namířeno	k neštěstí . Známe to z mnoha televizních i novinových
spol. spočítali . RAJ RAJARATNAM , nejbohatší rodilý Srílánčan ,	má namířeno	stejným směrem . Jestli je pravdivé rčení , že není
tu stánek s nanuky a vůně moře , ale Ada	má namířeno	dál , a tak stojíme u autobusové zastávky a čekáme
byl také Sadri Sener , předseda vicemistra Trabzonspor , kam	má namířeno	obránce Ondřej Čelůstka z pražské Slavie . Od turecké federace
se právě prohnal jakýsi malý , odporný výměšek , který	má namířeno	i s míčem ke koši . „ Dobře , buď
řídnoucí proroky na šťavnatější trávu . a pod hřbitovní zdi	má namířeno	k ješitnosti kytky , po celanovi teprve zahrávající , v
Huml změni své hostování v Brně v přestup , Melichárek	má namířeno	do Slavie , ostatní zvažují možnosti . Každopádně až se

Kliknutím na označenou frázi zobrazíte širší kontext. Nakonec vyberte a upravte vhodné věty pro cvičení.

Řešení

1. 1G, 2A, 3B, 4C, 5D, 6E, 7H, 8F

2. 1 nemá vyhráno, 2 měl upíto, 3 mají zaostřeno, 4 měl nakročeno, 5 nemá nahnáno, 6 máme vstáráno, 7 má namířeno, 8 má zaděláno